

До разової спеціалізованої ради ДФ 58.053.051
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
(46027, м. Тернопіль, вул. Максима
Кривоноса, 2)

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Сороки Ольги Вікторівни

на дисертацію **У. Юсюань** на тему «**Формування професійного іміджу в
майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у
закладах фахової передвищої освіти**», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за
спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

*Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із галузевими
науковими програмами.* У сучасній педагогічній науці багато уваги
приділяється питанням удосконалення професійної підготовки майбутніх
фахівців спеціальності 061 Журналістика. Актуальність цієї теми пов'язана з
тим, що категорія іміджу поступово й невпинно стає однією з найбільш
універсальних та найчастіше затребуваних як у соціальній, так і в
індивідуальній комунікації. Крізь її призму сучасна людина повсюдно
сприймає себе та оточуючих, оцінюючи й вдосконалюючи власні стратегії
взаємодії із соціумом чи його окремими представниками – і в особистісній, і
у професійно-діловій сферах. Імідж має здатність концентровано передавати
та формувати враження про його носія, акцентуючи бажані для нього якості й
характеристики. З огляду на це, формування професійного іміджу наразі
посідає важливе місце в системі підготовки фахівців різних спеціальностей,
передусім гуманітарного і суспільного профілів, зокрема – майбутніх
журналістів. З огляду на наведені факти, повністю підтримуємо здобувачку у
тому, що формування професійного іміджу в майбутніх молодших
бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої
освіти потребує суттєвого вдосконалення.

Підсилюють актуальність дисертаційного дослідження У. Юсюань суперечності, які виявлені та потребують цілеспрямованого розв'язання під час організації професійної підготовки майбутніх молодших бакалаврів-журналістів. Таким чином, можемо констатувати, що наукове дослідження, яке представлено на захист є, безумовно, актуальним, своєчасним і практично спрямованим.

Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Здобувачка здійснила продуктивну спробу вирішення поставленої проблеми. Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану наукової та науково-організаційної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в межах науково-дослідницької роботи «Підготовка майбутніх фахівців в інформаційному середовищі педагогічних закладів освіти» (№ 0122U000108), а також «Теоретичні й методичні засади професійної діяльності та підготовки фахівців соціономічних професій» (№ 0123U104172). Тему дисертації затверджено Вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 6 від 22.12.2020 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертанткою вперше:

– визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що позитивно впливають на формування професійного іміджу фахових молодших бакалаврів-журналістів під час навчання у закладах фахової передвищої освіти (стимулювання мотиваційно-ціннісної сфери іміджування на основі запровадження в освітньому середовищі коледжу ігрової діяльності; активізація навчально-пізнавальної діяльності з формування професійного іміджу на основі використання інтерактивних семінарів; розвиток комунікативної та рефлексивної сфери здобувачів під час іміджування засобами тренінгових технологій); спроектовано й апробовано педагогічну технологію такої діяльності, що охоплює концептуальний (мета, завдання, наукові теорії й концепції, методологічні підходи та принципи); змістовий (освітнє середовище коледжу (освітні компоненти, практична

підготовка, науковий гурток, тренінг) та педагогічні умови); процесуальний (техніки й прийоми іміджмейкінгу, інтерактивні та спеціальні методи організації іміджування, етапи формування професійного іміджу, компоненти, рівні, результат) блоки та відповідає методологічним вимогам (системності, концептуальності, цілісності, ефективності, керованості, відтворюваності) й спрямована на формування професійного іміджу у майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів під час навчання у коледжах;

– *визначено* компоненти професійного іміджу (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-знаннєвий, комунікативно-діяльнісний, особистісно-рефлексивний) та їхні показники за високим (творчим), середнім (достатнім) та низьким (неналежним) рівнями;

– *конкретизовано* можливості освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти у формуванні професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів, що передбачає доповнення освітніх компонентів інформацією про іміджування, розробку практичних завдань для ознайомчої практики, участь у науковому гуртку та тренінговій програмі;

– *систематизовано* методичні та практичні матеріали для організації іміджування (портфоліо інтерактивних методів для формування професійного іміджу майбутніх журналістів (проблемні ситуації, кейси, вправи, імітаційні та рольові ігри, дискусії, дебати)); заняття наукового гуртка «Іміджмейкери»; програма тренінгового заняття «Мистецтво самопрезентації та створення іміджу»; методичні засоби та прийоми для проведення інтерактивних семінарів);

– *уточнено* сутність понять «імідж», «професійний імідж» та проаналізовано змістову характеристику професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів, а також удосконалено діагностичний інструментарій для дослідження стану його сформованості;

– *подальшого розвитку* набули методичні та практичні засади організації освітньої, практичної й виховної діяльності майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів у контексті іміджування під час навчання у коледжах.

Нові факти, одержані здобувачкою. Дисертація У. Юсюань є дослідженням, що спрямоване на виявлення цінних ідей і позитивного досвіду щодо формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти. Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на такі результати, що мають вагому цінність. По-перше, цінним, з точки зору педагогічної науки, є здійснення цілісного дослідження проблеми формування професійного іміджу в майбутніх фахівців спеціальності 061 Журналістика у закладах фахової передвищої освіти. По-друге, значимими є визначення структурних компонентів (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-знаннєвого, комунікативно-діяльнісного, особистісно-рефлексивного) сформованості професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів з відповідними показниками і діагностичним інструментарієм. По-третє, вагомими є розроблена педагогічна технологія та обґрунтовані педагогічні умови формування професійного іміджу у майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів. По-четверте, важливим у практичному плані є розробка й апробація авторського тренінгу «Мистецтво самопрезентації та створення іміджу»; підбір практичного інструментарію для діагностики стану сформованості професійного іміджу здобувачів освіти за спеціальністю 061 Журналістика у закладах фахової передвищої освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації У. Юсюань та змісту публікацій дисертантки дають підстави для висновку стосовно наукової достовірності викладених авторкою результатів. Дисертанткою опрацьовано значний масив наукових джерел (297 найменувань), на підставі розгляду яких сформульовано власне бачення досліджуваної проблеми.

Результати дисертаційного дослідження відображено в 16 публікаціях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття – у зарубіжному збірнику публікацій; 12 праць у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретичною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць і, загалом, не викликає сумніву.

Дисертантка використовує в роботі комплекс методів: *теоретичні*: аналіз та узагальнення теоретичних підходів і положень дослідників у галузі філософії, педагогіки, психології, соціології, журналістики для вивчення проблеми особистісного та професійного іміджу, а також визначення структурних складових та критеріальних характеристик професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів; аналіз досвіду формування професійного іміджу майбутніх журналістів з використанням аналізу, синтезу, систематизації; педагогічне моделювання для створення педагогічної технології та обґрунтування ефективності педагогічних умов; *емпіричні*: анкетування, спостереження, бесіди, тестування, прогностичні методи (експертні оцінки, узагальнення незалежних характеристик, ранжування, шкалювання), педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) для перевірки ефективності авторського бачення процесу формування професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів у процесі професійної підготовки у закладах фахової передвищої освіти та методи математичної статистики (критерій Колмогорова-Смірнова (двовибірковий тест Колмогорова-Смірнова)) для обробки та інтерпретації отриманих результатів й доведення їхньої достовірності й валідності.

Дисертаційне дослідження У. Юсюань містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Відокремленого структурного підрозділу «Львівський поліграфічний фаховий коледж Української академії друкарства (довідка про впровадження № 120 від 24.10.2023 р.) та Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола (довідка про впровадження № 392/01 від 10.11.2023 р.).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (297 найменувань) і додатків. Загальний обсяг роботи становить 380 сторінок, основний зміст викладено на 215 сторінках. Розділи дисертації логічно завершені, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження. Дисертантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, аргументувала використання обраних методів дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичний аналіз професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів»** – як позитивне необхідно відзначити змістовну характеристику організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти, зокрема, професійної підготовки майбутніх журналістів; чіткий дефінітивний аналіз термінів «імідж», «професійний імідж» та їх міждисциплінарний характер; визначення складових професійного іміджу майбутнього фахового молодшого бакалавра-журналіста.

У другому розділі – **«Методичні основи формування професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів у процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти»** – дисертантка визначила компоненти, критерії, показники та рівні сформованості професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів; ґрунтовно обґрунтувала педагогічні умови забезпечення ефективності формування професійного іміджу в майбутніх журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти. Особливим надбанням роботи вважаємо розроблену педагогічну технологію з її змістово-процесуальним забезпеченням формування професійного іміджу майбутніх фахівців спеціальності 061 Журналістика у процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти.

Дотримання норм академічної доброчесності

При рецензуванні дисертації порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) та некоректно оформлених текстових запозичень чи будь-яких ознак неправомірного використання матеріалів інших авторів без зазначення їхнього авторства не виявлено. По всьому тексту роботи простежується єдиний стиль викладу. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням, усі ідеї та наукові положення, викладені у ній, отримані авторкою особисто.

Практична цінність роботи та рекомендації щодо її подальшого використання полягає в розробці й упровадженні в професійну підготовку майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів педагогічних інновацій, що передбачають використання тренінгових («Мистецтво самопрезентації та створення іміджу») й інтерактивних технологій (ігрові, діалогічно-дискусійні, аналізу конкретних ситуацій), які сприяють формуванню професійного іміджу. Дисертанткою розроблено діагностичний інструментарій для дослідження стану сформованості професійного іміджу; організовано роботу наукового гуртка «Іміджмейкери»; систематизовано портфоліо, що охоплює навчально-методичні матеріали для організації освітнього процесу з дисциплін професійного спрямування на основі використання інтерактивних методів (проблемні ситуації, кейси, вправи, імітаційні та рольові ігри, дискусії, дебати).

Основні положення, методичні та практичні висновки, джерельна база дисертаційного дослідження можуть бути корисними для викладачів, які готують здобувачів освіти за спеціальністю 061 Журналістика у закладах фахової передвищої освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Достовірність наукових результатів, висновків та рекомендацій у роботі досягається вдалим і коректним використанням різних методів, що дозволило У.Юсюань розробити власний алгоритм наукових пошуків. Дисертантка вміло

послугується й загальнонауковими методами, насамперед аналізу, синтезу, класифікації, зіставлення, узагальнення та ін. Вдалим, на нашу думку, є використання здобувачкою статистичних методів дослідження, що забезпечило проведення відповідних етапів експерименту на належному рівні, у тому числі перевірку ефективності розробленої педагогічної технології та педагогічних умов формування професійного іміджу в майбутніх журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти. Необхідно відзначити наукову обґрунтованість загальних висновків і висновків до кожного розділу.

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. Нам імпонує той факт, що авторка зосередила увагу на характеристиці стандартів журналістської діяльності (с. 40–41). Зокрема здобувачкою зроблено акцент на такі стандарти, як: оперативність; збалансованість; достовірність; точність; відокремлення факту від коментарю та оцінок; змістовність; ясність. У нашому розумінні, дисертаційне дослідження набуло б ще більшої цінності, якби було представлено своє бачення проблеми щодо дотримання даних стандартів.

2. На рис. 1.1 (с. 86) здобувачка схематично зобразила основні змістові складові професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів. Даний рисунок підтверджує наявність у авторки дисертації вміння моделювати та доводить сформовану здатність до узагальнення й систематизації інформації. Для чіткості та повноти сприймання варто було б представити взаємозв'язки між особливостями, елементами, ключовими характеристиками та головними ознаками професійного іміджу.

3. Позитивно оцінюємо розроблену авторкою педагогічну технологію формування професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів у коледжах. Особливо цінною є представлена її графічна модель (рис. 2.2), що доводить сформоване у авторки вміння моделювати педагогічні

процеси. Однак, хочемо акцентувати увагу на тому, що вагому роль у педагогічній технології належить саме процесуальному блоку, що охоплює техніки й прийоми іміджмейкінгу, інтерактивні та спеціальні методи організації іміджування, етапи формування професійного іміджу, компоненти, рівні, результат. Зокрема, зважаючи на вагомість прийомів «емоційного збудження», «віддзеркалювання», «накладення субмодальностей», «якоріння пікового досвіду», а також технік іміджмейкінгу таких як емоційності, візуалізації, позиціонування, акцентування інформації, метафоризації, вербалізації, нейролінгвістичного програмування, варто було б більш ґрунтовніше висвітлити їхню сутність безпосередньо у параграфі дисертації, а не переносити їх у додаток К.

Висловлені зауваження та побажання не є принциповими й не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи У. Юсюань, результати якої відзначаються науковою новизною, є достатньо обґрунтованими, мають теоретичне та практичне значення.

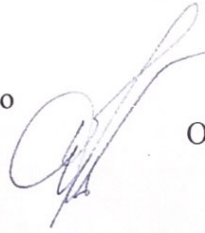
Загальний висновок. Ґрунтовний аналіз дисертаційного дослідження У. Юсюань «Формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти» та опублікованих за його результатами наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація є оригінальною, цілісною, самостійно завершеною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання, яке має теоретичне і практичне значення для педагогічної науки. Чітка логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків надають дисертаційному дослідженню цілісності, повноти, й завершеності.

Дисертаційна робота У. Юсюань «Формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, визначеним наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про

затвердження Вимог до оформлення дисертації» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка, У.ЮЄюань, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент :

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри соціальної роботи
та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Ольга СОРОКА

